

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства

Навчальний рік 2022-2023

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
навчальної дисципліни «Деонтологія в медицині»

Вибірковий освітній компонент

Формат освітнього компонента змішаний (очний та дистанційний)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність «228 «Педіатрія»

Освітньо-професійна програма Педіатрія

Другого (магістерського) рівня вищої освіти

Курс другий

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри Пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства

Протокол від
“30”серпня 2021 року № 11

Завідувач кафедри
 проф. Оспанова Т.С.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією ХНМУ з проблем терапевтичного профілю

Протокол від
“31”серпня 2021 року № 1

Голова
 проф. Кравчун П.Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Оспанова Т.С., зав. кафедрою ПВМ №2 та медсестринства, професор, д.мед.н.
2. Хіміч Т.Ю., доцент кафедри ПВМ №2 та медсестринства, доцент, к.мед.н.
3. Бездітко Т.В. професор кафедри ПВМ №2 та медсестринства, професор, д.мед.н.
4. Чернякова І.О. доцент кафедри ПВМ №2 та медсестринства, доцент, к.мед.н.
5. Красовська К.О. доцент кафедри ПВМ №2 та медсестринства, доцент, к.мед.н.
6. Веремієнко О.В. доцент кафедри ПВМ №2 та медсестринства, доцент, к.мед.н.
7. Борзенко А.Б. асистент кафедри ПВМ №2 та медсестринства, к.мед.н.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1. Оспанова Тетяна Сунгашівна – завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства, д. мед. н., професор.
Професійні інтереси: терапія, нефрологія, пульмонологія, алергологія
Контактний тел. та E-mail викладача +380509988242, ts.ospanova@knmu.edu.ua
2. Бездітко Т.В. професор кафедри ПВМ №2 та медсестринства, професор, д.мед.н. Професійні інтереси: терапія, алергологія, імунологі.
Контактний тел. та E-mail викладача tv.bezditko@knmu.edu.ua
3. Хіміч Т.Ю., доцент кафедри ПВМ №2 та медсестринства, доцент, к.мед.н.
Професійні інтереси: терапія, імунологія, алергологія
Контактний тел. та E-mail викладача +380972934789 ty.khimich@knmu.edu.ua
4. Чернякова Інгеборг Олександрівна –доцент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства, к. мед. н., доцент.
Професійні інтереси: терапія
Контактний тел. та E-mail викладача +380991827952, io.cherniakova@knmu.edu.ua
5. Красовська Катерина Олександрівна - доцент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства, к. мед. н., доцент.
Професійні інтереси: терапія
Контактний тел. та E-mail викладача +380675794661, ko.krasovska@knmu.edu.ua
6. Веремієнко О.В. доцент кафедри ПВМ №2 та медсестринства, доцент, к.мед.н. Професійні інтереси: терапія, пульмонологія,
Контактний тел. та E-mail викладача +380999188430 ov.veremienko@knmu.edu.ua
7. Борзенко Алла Борисівна- асистент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства, к. мед. н.
Професійні інтереси: терапія, кардіологія
Контактний тел. та E-mail викладача +380507047777, ab.borzenko@knmu.edu.ua
Інформація про консультації Очні консультації: згідно розкладу кафедри на базі кафедри - обласна клінічна лікарня за попередньою домовленістю. Он-лайн консультації: за попередньою домовленістю з викладачем з використанням ресурсів системи Moodle. (<http://31.128.79.157:8083/login/index.php>)
Локація. Місце проведення лекцій та практичних занять: лекційна зала та учбові кімнати кафедри пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства, і (вул. Тринклера 3)
Час проведення занять: понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця (9⁰⁰-11⁵⁰/13²⁰-17¹⁰ у відповідності до розкладу);

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Деонтологія в медицині» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Педіатрія»

Опис навчальної дисципліни (анотація) Медична деонтологія, як складова медичної етики, являє собою науку про морально-етичні обов'язки медика, у тому числі і студента-медика, у процесі його професійної, лікувально-діагностичної, навчальної і наукової клінічної діяльності, що визначає психоетичні норми взаємовідносин лікаря з пацієнтом і колегами. Вивчення дисципліни «Деонтологія в медицині» перед початком клінічних дисциплін створює необхідні передумови для швидшої адаптації студента до роботи в клініці, надає правове підґрунтя його професійної діяльності, знайомить із нормативними державними та міжнародними документами, основними принципами біомедичної етики, статусом медичної деонтології у сучасному суспільстві.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення навчальної дисципліни «Деонтологія в медицині» є комплекс професійних та загальноетичних питань у взаєминах лікаря і хворої людини (у тому числі дитини та її батьків) на сучасному етапі розвитку

суспільства із визначенням правових аспектів професійної діяльності медичного працівника.

Метою викладання навчальної дисципліни «Деонтологія в медицині» (курс за вибором) є формування у студента деонтологічних принципів медичного фахівця та вміння застосовувати їх в конкретних професійних ситуаціях.

1. **Міждисциплінарні зв'язки:** відповідно до навчального плану, вивчення курсу за вибором «Деонтологія в медицині» може бути обраним студентом на другому році навчання, коли ним набуті відповідні знання з історії медицини, культурології та основ психології (**пререквизити**), з якими інтегрується програма курсу «Деонтологія в медицині». У свою чергу, знання основних деонтологічних принципів діяльності лікаря формує засади наступного вивчення студентом усіх клінічних дисциплін (пропедевтика внутрішньої медицини, внутрішня медицина, інфекційні хвороби, професійні хвороби та ін..) і (**постреквизити**), закладає основи професійно вірного спілкування з хворою людиною та визначає подальші професійні стосунки майбутнього лікаря як під час навчання, так і при виконанні ним лікувальної, наукової, дослідницької та інших видів діяльності.

Послання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE
<http://31.128.79.157:8083/login/index.php>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Основи біоетики» є:

формування знань деонтологічних принципів медичного фахівця та вміння застосовувати їх в конкретних професійних ситуаціях.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної «Деонтологія в медицині» є:

- Засвоєння студентом теоретичних знань, необхідних для побудови оптимальної моделі поведінки при спілкуванні із хворими, в тому числі хворими дітьми та їх батьками
- Надання студентові сучасної інформації щодо нормативно-правового регулювання професійної діяльності лікаря
- Набуття відповідних навичок професійного спілкування в колективі.

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами **компетентностей: інтегральні:**

Компетентності та результати навчання.

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей:**

– *інтегральна:*

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

– *загальні:*

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
7. Здатність працювати в команді.
8. Навички міжособистісної взаємодії.
9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
10. Здатність спілкуватись іноземною мовою
11. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
14. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

– спеціальні (фахові, предметні):

1. Здатність до визначення основних принципів етики та деонтології у професійній діяльності лікаря-педіатра.
2. Усвідомлення громадянських прав, свобод і обов'язків при проведенні фахової діяльності.
3. Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, лікаря-педіатра з наданням морально-етичної та правової оцінки його дій.
4. Здатність до проведення заходів щодо організації надання медичної допомоги на етичних та деонтологічних засадах.

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних **програмних результатів навчання:**

ПРН 1 – здобуття особою загальних та спеціальних фундаментальних і професійно-орієнтованих знань, умінь, навичок, компетентностей, необхідних для виконання типових професійних завдань, пов'язаних з її діяльністю в медичній галузі на відповідній посаді

ПРН 3 – здатність застосовувати набуті знання, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря, сфера застосування яких передбачена переліками синдромів та симптомів, захворювань, невідкладних станів, лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій

ПРН 9 – визначення тактики ведення контингенту осіб, що підлягають медичному спостереженню або потребують паліативної допомоги

ПРН 17 – ведення медичної документації, обробка державної, соціальної та медичної інформації

ПРН 18 – здатність здійснювати оцінку стану здоров'я людини та забезпечувати його підтримку з урахуванням впливу навколишнього середовища та інших факторів здоров'я

ПРН 20 – здатність застосовувати набуті знання щодо існуючої системи охорони здоров'я для оптимізації власної професійної діяльності та участі у вирішенні практичних завдань галузі

ПРН 21 – сформованість фахівця з належними особистими якостями, який дотримується етичного кодексу лікаря

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних **соціальних навичок (Soft skills):**

- Комунікативні навички
- Здатність працювати в команді, спілкуватися з людьми і управляти конфліктами
- вміння оцінювати і аналізувати ситуації
- Здатність до організації, планування та ефективного виконання проєктів і завдань
- Здатність виконувати роботу професійно, відповідально
- Здатність проявляти емоційний інтелект у взаємодіях з колегами, клієнтами, з керівником, почуттям такту і своєчасності реакції.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 3	Напрямок підготовки <u>22 «Охорона здоров'я»</u>	За вибором	
Загальна кількість годин -90	Спеціальність: 222 «Медицина 228 «Педіатрія»	Рік підготовки:	
		2-й	
		Семестр	
		3-й або 4-й	
Годин для денної (або вечірньої) форми навчання: аудиторних – 20 самостійної роботи студента -70	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Другий (магістерський) рівень	Лекції	
		0 год	
		Практичні	
		20год.	
		Самостійна робота	
		70год.	
		Вид контролю: залік	

2.2.1 Лекції - не передбачені програмою

2.2.2 Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Медична етика та деонтологія: їх визначення, статус і правове забезпечення у сучасному суспільстві	2	розповідь-пояснення, бесіда, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, дебати	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
2	Етапи становлення медичної деонтології в різні часи. Відображення основних деонтологічних принципів у роботах відомих митців	2	-«-	-«-;
	Лікарська таємниця: моральні та правові аспекти .	2	-«-	-«-;
	Основні моделі взаємовідносин у системі «лікар – хворий». Основні міжнародні	2	-«-	-«-;

	документи, що регламентують права пацієнта			
	Ятрогенні захворювання, причини їх виникнення та шляхи уникнення	2	-«-	-«-;
	Лікарські помилки, моральні та правові аспекти		-«-	-«-;
	Зміст і структура біомедичної етики, її основні теоретичні та прикладні аспекти у сучасному суспільстві	2	-«-	-«-;
	Деонтологічні та етичні аспекти права пацієнта на життя і смерть.	2	-«-	-«-;
	Проблеми деонтології та лікарської етики в різних царинах професійної діяльності лікаря.	2	-«-	-«-;
	Залікове заняття	2	дискусія, дебати	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль
	Всього годин	20		

2.2.3 Практичні заняття – не передбачен програмою

2.2.4. Лабораторні заняття – не передбачані програмою

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Передаудиторна підготовка до практичних занять за тематичним планом	30	відеороліки, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
2	Робота з літературою й іншими джерелами інформації та підготовка виступів, дискусій і обговорень на заняттях (3 години на кожне заняття згідно плану)	20	-«-	-«-
3	Підготовка, оформлення та захист навчально-пошукової роботи за обраною тематикою	20	-«-	-«-
	Всього годин самостійної роботи студента	70		

Методи навчання (навести лише ті, які використовуються під час викладання дисципліни): лекція, розповідь-пояснення, бесіда, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, круглий стіл, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, дебати, спаринг-партнерство (навчання в парах),

Методи контролю:

Поточний контроль: усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; анотації; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему;

Підсумковий контроль: залік

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Організація оцінювання поточного контролю. Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється на практичному занятті відповідно до конкретних цілей. Застосовуються такі засоби оцінки рівня підготовки студентів: розв'язання ситуаційних задач, трактування та оцінка результатів лабораторних досліджень, аналіз і оцінка результатів інструментальних досліджень і параметрів, що характеризують функції організму людини, контроль засвоєння практичних навичок. Підсумкове заняття (ПЗ) обов'язково проводиться згідно з програмою навчальної дисципліни протягом семестру за розкладом, під час занять. Прийом ПЗ здійснюється викладачем академічної групи. Оцінювання здійснюється за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти з дисциплін

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів

залікового кредиту	
Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок з дисциплін	
«Відмінно»	Студент відповідає високому (творчому) рівню компетентності: студент виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.) та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.
«Добре»	Студент самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.)
«Задовільно»	Студент демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем, володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.).
«Незадовільно»	Студент не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень, та ін.).

Перерахунок середньої оцінки за поточну навчальну діяльність у багатобальну шкалу проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів...» або середню оцінку (с точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу АСУ.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу
(для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125

4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за вивчення дисципліни – 200 балів, мінімальна кількість балів становить 120, що є підставою для зарахування дисципліни. Студенту, який завершив вивчення дисципліни виставляється в залікову книжку «зараховано», а відомість виставляються бали від 120 до 200 та «зараховано».

Оцінювання самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті та при проведенні заліку.

Оцінювання індивідуальних завдань студента здійснюється за умов виконання завдань викладача (доповідь реферату на практичному занятті, доповідь з презентацією на практичному занятті, доповідь на науково-практичних конференціях кафедри, університету, написання тез, статей, участь у Всеукраїнській олімпіаді). Бали (не більше як 10) додаються, як заохочувальні. Загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 120 балів.

3.2. Перелік практичних навичок, які перевіряються під час заліку:

1. Вміння вступати в довірливий контакт з пацієнтами та його близькими.
2. Вміння давати оцінку емоційно-психологічного стану пацієнта.
3. Вміння здійснювати психологічну підтримку хворого та його сім'ї.
4. Вміння на практиці застосовувати норми та принципи біомедичної етики та деонтології при роботі з хворими в клініці.
5. Вміння давати медико-етичну та правову оцінку конкретних випадків з позицій конфіденційності та лікарської таємниці при вирішенні ситуаційних задач.
6. Вміння аналізувати та давати медико-етичну оцінку конфліктних ситуацій, що найбільш часто зустрічаються в практиці лікаря при вирішенні ситуаційних задач

Перелік питань, який повинен засвоїти студент при вивченні дисципліни «Деонтологія в медицині»:

1. Визначення понять медична етика та медична деонтологія, розкриття предмету їх вивчення та кола проблем.
2. Правове забезпечення професійної діяльності лікаря у сучасному суспільстві.
3. Основні етапи становлення медичної деонтології та внесок видатних вітчизняних лікарів у її розвиток.

4. «Клятва Гіппократа»: історія виникнення та подальша модифікація.
5. Основні типи взаємовідносин між лікарем та пацієнтом. Міжнародні документи, що регламентують права пацієнта.
6. Ятрогенії, основні їх причини, наслідки та профілактика.
7. Лікарська таємниця: визначення, сутність, основні правові документи, які гарантують дотримання лікарської таємниці в Україні та світі.
8. Лікарські помилки: визначення, сутність, види лікарських помилок. Поняття про лікарські правопорушення та юридична відповідальність за них.
9. Біомедична етика в сучасному суспільстві, її предмет, статус та коло проблем.
10. Деонтологічні аспекти захисту права на життя: штучне запліднення, аборти, трансплантологія, використання створених клітин, етичні проблеми технологій, штучно підтримуючих життя.
11. Деонтологічна проблема права пацієнта на смерть: поняття про евтаназію активну та пасивну, морально–деонтологічні погляди на суїцид, статус мертвого тіла в медицині.
12. Деонтологічні аспекти взаємовідносин у медичних колективах під час виконання лікарської та наукової діяльності.
13. Основні деонтологічні підходи в онкології, психіатрії, геронтології.
14. Деонтологічні аспекти взаємовідносин лікаря з хворими на життєво небезпечні інфекційні захворювання.

3.3. Контрольні питання та завдання до самостійної роботи Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час заліка.

3.4. Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні):

За бажанням студента під час вивчення відповідних тем він може виконувати індивідуальну роботу, яка проводиться в позаурочний час та при успішному її виконанні додатково оцінюється викладачем.

Орієнтовний перелік індивідуальних завдань:

Орієнтовний перелік тем для підготовки навчально-пошукових робіт:

1. Морально-правові аспекти проведення клінічних експериментів та досліджень; офіційні документи, які регламентують проведення випробувань із залученням людини.
2. Тематика медичної деонтології в роботах видатних митців – Л.М.Толстого, І.С.Тургенєва, А.П.Чехова, Г.Флобера.
3. Основні моделі взаємовідносин між лікарем та пацієнтом – патерналістська та автономна, модель „послабленого патерналізму”, їх сутність, переваги та недоліки у сучасному суспільстві.
4. Особливості взаємовідносин лікаря із хворою дитиною: психологічний, ментальний, поведінковий аспектию
5. Ятрогенії, основні їх причини та наслідки, морально-деонтологічні аспекти розвитку ятрогенних захворювань.
6. Визначення та сутність лікарської таємниці, історія її становлення – від Древньої Індії до сучасної України.
7. Право пацієнта на конфіденційність інформації про його стан здоров'я та гарантії дотримання лікарської таємниці у міжнародних законодавчих документах.
8. Лікарські помилки, їх різновиди, основні причини та наслідки помилок медичного персоналу.
9. Лікарські правопорушення, посадові злочини та відповідальність за них.
10. Моральна та юридична свобода лікаря: право на ризик.

11. Біоетика та біомедична етика – основні теоретичні та прикладні аспекти у сучасному суспільстві.
12. Етичне осмислення проблем генної інженерії, клонування – його генетичні, медичні та етичні наслідки.
13. Моральні питання проведення експериментів ембріонах людини, розумово та фізично відсталих особах, етичні аспекти ставлення до новонароджених із дефектами розвитку.
14. Право людини на життя та смерть, проблема цінності людського життя.
15. Моральні проблеми штучного запліднення, абортів та „сурогатного материнства”.
16. Морально–правові аспекти реаніматології та трансплантології: використання органів від живих та померлих донорів, ксенотрансплантація – за та проти.
17. Проблеми суїциду та евтаназії у лікарській практиці.
18. Вчення про стовбурові клітини, морально–деонтологічна оцінка процедур отримання та уведення в організм ембріональних стволових клітин людини.
19. Статус мертвого тіла в медицині, ставлення медика до померлої людини, етичні аспекти поводження з видаленими частинами людського тіла.
20. Деонтологічні аспекти взаємовідносин у медичних колективах: проблеми корпоративності, демократичності, субординації.
21. Проблеми ВІЛ-інфікованих та дітей, хворих на СНІД: питання медичної етики та деонтології.
22. Морально-етичні проблеми в дитячій онкології, психіатрії та пошук шляхів їх вирішення.

3.5. Інші заохочення (умови нарахування додаткових балів за різні види неформальної та інформальної діяльності, серед яких можуть бути конференції, наукові дослідження, участь у опитуваннях, симпозиумах, тощо):

На засіданні кафедри затверджено перелік індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями з перевіркою на плагіат) з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні (**не більше 10**)

Бали за індивідуальні завдання одноразово нараховуються студентові тільки комісійно (комісія – зав. кафедри, завуч, викладач групи) лише за умов успішного їх виконання та захисту. В жодному разі загальна сума балів за ПНД не може перевищувати 120 балів.

3.6. Правила оскарження оцінки

Згідного загальних положень та наказів ХНМУ

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Вимоги дисципліни(система вимог та правил, які викладач пред'являє до здобувачів вищої освіти при вивченні дисципліни). Щоб досягти цілей навчання і успішно пройти курс, необхідно: з першого дня включитися в роботу; регулярно відвідувати лекції; читати матеріал попередньо, до його розгляду на практичному занятті; не спізнюватися і не пропускати заняття; приходити на кафедру одягнутими у медичний халат, мати змінне взуття, мати при собі фонендоскоп, зошит, ручку; виконувати всі необхідні завдання і працювати щодня; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися за допомогою і отримувати її, коли Ви її потребуєте. Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно.

Передбачена академічна мобільність, взаємозамінність залікових кредитів (обсяг 1 кредиту 30 годин). Студенти можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання - строго індивідуально.

Відвідування занять та поведінка Відвідування лекцій та практичних занять студентами є обов'язковим. Не допускаються запізнення студентів на лекції та практичні заняття.

Під час лекційного заняття студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Використання електронних гаджетів дозволяється лише з дозволу викладача. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття.

Рекомендації щодо успішного складання дисципліни(активність здобувачів вищої освіти під час практичного заняття, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи). Практичні заняття передбачають:

Активну участь під час обговорення в аудиторії, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливість та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Заохочення та стягнення(додаткові бали за конференції, наукові дослідження, правки, поради, участь у опитуваннях). Оцінювання індивідуальних завдань студента здійснюється за умов виконання завдань викладача (доповідь реферату на практичному занятті, доповідь з презентацією на практичному занятті, доповідь на науково-практичних конференціях кафедри, університету, написання тез, статей, участь у Всеукраїнській олімпіаді). Бали (не більше як 10) додаються, як заохочувальні.

Техніка безпеки. На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Порядок інформування про зміни у силабусі та ін. Розробка, оновлення та затвердження силабусу навчальної дисципліни проводиться кожного навчального року. Обов'язкове розміщення на сайті ХНМУ в профілі освітньої програми «Медицина» до 30 червня поточного навчального року для наступного навчального року;

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Політика щодо академічної доброчесності (в т.ч. відповідальність за порушення академічної доброчесності). Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- ✓ Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- ✓ Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- ✓ Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Студенти з особливими потребами повинні зустрітися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Ковальова О.М., Сафаргаліна-Корнілова Н.А., Герасимчук Н.М. Деонтологія в медицині: підручник. – Харків, 2014.– 258 с.
2. Спиця Н.В. Деонтологія в медицині. Навчально-методичний посібник для студентів II курсу медичних та фармацевтичних факультетів. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2017. – 60 с.

Допоміжна

1. Захист персональних даних в закладах охорони здоров'я. Збірник нормативно-правових актів. Вип. 7. – Львів, 2014. – 63 с.
2. Лашкул З.В., Сізнцова Ю.Ю., Фершал Я.Ю. Інформована згода пацієнта: поняття, мета та значення у процесі реалізації прав та обов'язків медичних працівників. – Запоріжжя, 2013. – 190 с.
3. Україна крізь призму Європейської хартії прав пацієнтів: результати виконання в Україні другого етапу європейських досліджень на відповідність стандартам ЄС з прав пацієнтів / Глуховський В.В., Ангелов О.В., Слабкий Г.А., Білоконь Л.П. – К.: Вид-во ТОВ "Дизайн і поліграфія", 2012. – 158 с.
4. Дробик Й.О. Паліативна допомога як протидія евтаназії. – Львів: Друкарські куншти, 2011. – 276 с.
5. Орлова Е.В. Культура професійного об'єднання лікаря: комунікативно-компетентний підхід / Е.В. Орлова. – М.: Форум, 2012. – 288 с.
6. Етичний кодекс лікаря: Довідник / За заг. ред. І.Д. Герич. – Львів: Галицька видавнича спілка, 2008. – 22 с.
7. Казаков В. Н. Медицинская деонтология // Університетська клініка. – 2010. – 10 с.
8. Етико-правові підходи до оцінки недобровільних мір і ризику завдання шкоди хворому під час психіатричного втручання: Методичні рекомендації / Укл. Марута Н., Абрамов В., Ряполова Т. – К., 2011. – 31 с.
9. Коваль П.Б., Прохно О.І. Юридичні аспекти співпраці лікаря і пацієнта (огляд законодавчої бази) // Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина. – 2015. - № 2. – С. 11-16
10. Калашников Н.А., Куница С.Н. Аспекти взаємодії пацієнта і лікаря, можливості їх оптимізації в медичній практиці (Частина 1, 2, 3) // Український медичний вісник. Therapia. – 2015. - № 6, 7–8, 9.
11. Алексєнко А.П., Лісовий В.М. Соціально-філософські та етичні проблеми медицини. Харків, Колегіум. - 2010. – 340 с.
12. Гиппократ. Етика и общая медицина / Под ред. С.Ю. Трохачева; Пер. с древнегреч. – СПб, 2001.
13. Basic ethical principles in European bioethics and biolaw / Ed. J.D.Reindtorff, P.Kemp. – Barselona, 2000.

13. Інформаційні ресурси

1. Левенець С. С. Медична етика і деонтологія: реалії перспективи в роботі лікаря [Електронний ресурс] // Мед. освіта. – 2012. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/Mosv/2012_4/data/article22.pdf.
2. Биоэтика: учебно-методическое пособие (060301 фармация) [Электронный ресурс] /Е.А. Нагорнов, Д.А. Изуткин, И.И. Кобылин, А.А. Мордвинов; под ред. А.В. Грехова. - Электрон. дан. (485 Кб). – Н.Новгород: НижГМА, 2014. – Режим доступу: <http://85.143.2.108/view.php?fDocumentId=2846>
3. Каралкіна К. В. Про питання моральних регуляторів професійної діяльності медичних працівників [Електронний ресурс] // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр./ Класич.приват.ун-т. – Запоріжжя, 2011. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pfto/2011_16/files/P1611_16.pdf.
4. Мамченко Н. В. Деонтологія І. Бентама як умова юс-конвенцій [Електронний ресурс] // Уч. зап. Тавр. нац. ун-та ім. В. І. Вернадського. Серія: Юридические науки. – 2012. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/UZTNU_law/2012_1/2012/uch_25_1_law/004_mamh.pdf.
5. Хрусталеv, Ю.М. Введение в биомедицинскую этику : учебное пособие для студ. мед. и фарм. вузов / Ю.М. Хрусталеv. - М. : Академия, 2010. - 224 с. ; То же [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://85.143.2.108/view.php?fDocumentId=1107>.
6. Нерянов Ю. Етика та деонтологія в підготовці лікарів [Електронний ресурс] / Ю. Нерянов, М. Головаха, А. Кудієвський // Нова пед.думка. –2012. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2012_1/2neranov.pdf.
7. Інтернет-ресурси з питань етико-деонтологічних аспектів роботи лікаря:
 - http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vzhdu/2011_57/vip_57_13.pdf
 - http://archive.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/Mosv/2012_4/data/article22.pdf.
 - http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2012_1/2neranov.pdf.

Завідувач кафедри ПВМ №2 та медсестринства
д. мед. н., професор

Т.С.Оспанова